

Hållbar plastanvändning i byggsektorn

Guide för dig som vill bidra till en resurseffektiv bransch

Varför är detta viktigt?

Plast är även ett prioriterat område i EUs circular economy action plan¹ och att främja en hållbar plastanvändning i byggbranschen är en viktig del av omställningen för att nå Västra Götalands klimatmål om att bli fossiloberoende till 2030.

Utöver stora mängden avfall så genererar tillverkning och förbränning av fossilbaserad plast stora växthusgasutsläpp och gör oss beroende av internationella värdekedjor. Dessutom kan mikroplast och hälsofarliga ämnen släppas ut till omvärlden.

Ökad användning av biobaserad och återvunnen plast kan därför inte bara minska vårt beroende av en ändlig resurs utan också bidra till nya affärsområden över hela värdekedjan och ökat hälsa och välmående.

Byggbranschen står för 20% av plastanvändningen i Sverige². Varje år bygger vi in 260 000 ton plast i våra byggnader och genererar 150 000 ton plastavfall³. Av det avfallet har bara 3000 ton gått till återvinning år 2020⁴.

I den här guiden samlar vi information och tips för dig som är entreprenör eller kravställare inom bygg och fastighet och vill bidra till ett skifte i plastanvändningen. På de följande sidorna kan du lära dig hur du enkelt kan komma i gång med hållbar plastanvändning utifrån din roll.

1 [EU Plastic Strategy](#)

2 [Plast i byggsektorn – en kartläggning](#)

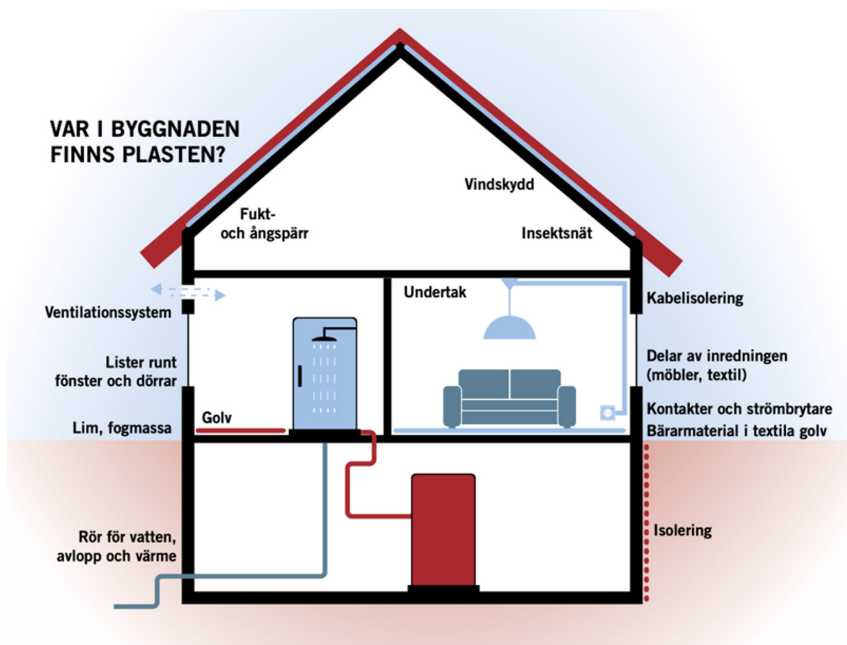
3 [Kartläggning av plastflöden i byggsektorn](#)

4 [Plastic in Sweden – facts and practical advice](#)

Plasten sitter i väggarna - eller?

Plast finns i nästan alla delar av en byggnad, de största mängderna i rör, isolering, plast- och golvmattor, isolering och rör. Men även elinstallationer, fuktspärr, lim och färger innehåller plast. Dessutom används en stor mängd plast som emballage för byggprodukter.

Genom att undersöka vilka produkter som innehåller plast och att rangordna dessa i klimatpåverkan kan vi identifiera de största "bovarna" och göra medvetna produktval. EPD:er är ett viktigt hjälpmedel i det arbetet och digitala produktpass kommer att underlätta arbetet framöver. En annan möjlighet är att göra en spendanalys och filtrera ut de inköp som innehåller plast.

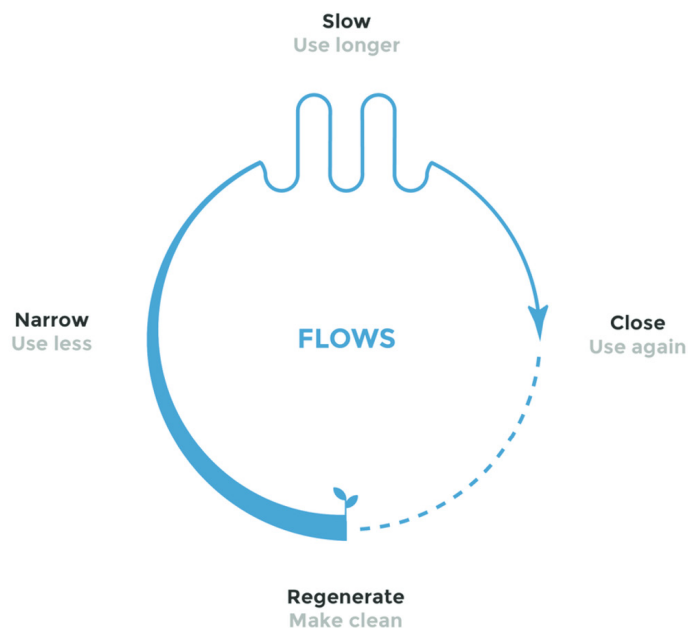
Figur 1, Användningsområden av plast i fastigheter⁵

5. Kartläggning av plastflöden i byggsektorn, <https://www.naturvardsverket.se/4ac04e/globalassets/media/publikationer-pdf/6900/978-91-620-6973-5.pdf>

Hur angripa frågan?

För att nå en hållbar plastanvändning hjälper det att tänka cirkulärt. Bilden bredvid kan underlätta detta genom att dela in kretsloppen i fyra delar: Producera rent (regenerate), använd mindre (narrow), använd längre (slow) och använd igen (close).

Tanken är att använda regenerativa material, dvs material utan hälsofarliga ämnen som är tillverkade med förnybar energi och regenererar naturliga ekosystem som utgångspunkt. Sedan ska vi använda mindre av dem och använda våra produkter och material under längre tid. Till slut ska vi se till att det vi själva inte kan eller vill använda längre återanvänds någon annanstans eller materialåtervinns för att sedan bli en ny produkt.

Figur 2, Cirkulär ekonomi⁶

6. Circular Ecosystem Innovation: An Initial Set Of Principles, https://www.researchgate.net/publication/338286462_Circular_Ecosystem_Innovation_An_Initial_Set_Of_Principles

Producera rent

Använd biobaserad eller återvunnen i stället för jungfrulig fossil plast

För att minska vårt beroende av en ändlig råvara med stor klimatpåverkan behöver vi ersätta produkter tillverkade av jungfrulig fossil plast med produkter som är tillverkade av antingen biobaserad eller återvunnen fossil plast.

Tips

Entreprenör:

- Planera in och köp återbrukat, återvunnet eller biobaserat där det går
- Ställ krav på en viss andel återvunnen eller biobaserad plast i byggprodukter
- Rätt material på rätt plats – använd din expertkunskap och ifrågasätt användning av plast där det inte behövs

Kravställare:

- Ställ krav på och premiera en viss andel återvunnen och/eller biobaserad plast i byggprodukter och även förpackningar
- Öka kunskapen om olika additiv och deras eventuella effekter

Använd mindre

Öka resurseffektiviteten, minska spillet och ta hand om överblivet.

För att bli mer cirkulära måste vi också bli mer resurseffektiva och hela tiden ifrågasätta våra inköp och beslut. Hur mycket behöver vi egentligen? Kan vi planera baserat på standardmått eller köpa måttanpassat för att minska spillet?

Tips

Entreprenör:

- Minska spillet, kapa smart
- Höja kunskapen om hur befintligt kan lagas och bevaras och skryt med den
- Varje plugg räknas – var rädd om resurserna
- Kartlägg plastflöden i egen verksamhet.
Sätt mål för att minska onödig egen plastanvändning – och följ upp dem!
- Efterfråga hyrmodeller

Kravställare:

- Sätt ambitiösa klimatmål som bidrar till minskad användning av jungfrulig fossil plast
- Renovera varsamt och byt inte ut produkter i onödan

Använd längre

Använd produkter så länge som möjligt och laga i stället för att slänga.

Den största klimatnyttan gör vi när vi inte gör något, det vill säga fortsätter använda det vi har. Det sparar också mycket pengar. Vi måste därför lära oss att låta produkterna sitta kvar längre och göra mindre insatser för underhåll och rekonditionering innan vi byter ut något.

Tips

Entreprenör:

- Köp in högkvalitativa produkter med lång livslängd där delar går att byta ut
- Öka kunskapen om att ta hand om befintliga produkter och hur det går att laga i stället för att byta ut
- Dela med dig av din expertkunskap och våga ifrågasätta ur resursperspektiv

Kravställare:

- Ställ krav på produkter som går att reparera
- Ha en framåtblickande plan för livslängdsförlängande underhåll

Använd igen

Använd produkter så ofta som möjligt och se till att det du inte behöver får ett nytt liv någon annanstans

För att bli mer cirkulära måste vi också lära oss att ta hand om saker vi inte längre kan eller vill använda. Var kan de få ett nytt liv? Går det att återanvända produkten igen innan den går till materialåtervinningen?

Tips

Byggare, entreprenör:

- Sätt mål om att minska plastavfallet som går till förbränning och deponi.
- Samla olika plasttyper separat, delta i insamlingssystem för golv, rör, frigolit och förpackningar.
- Efterfråga flergångsemballage.
- Utse en avfallssamordnare på byggarbetsplatsen och skapa förutsättningar att sortera rätt där avfallet uppstår.
- Undersök möjligheten att använda återbrukade produkter.
- Sälj vidare eller skänk bort felbeställt och överblivet material, efterfråga återtagssystem från leverantören

Byggherre, kravställare:

- Vid nyproduktion/renovering: Kräv att entreprenörerna använder insamlingssystem som finns för plastspill (som golv- och rörspill).
- Vid rivning: Ställ krav på sorteringsgrad för avfall. Följ upp vilka plastmängder som genereras och var det sker
- Ställ krav på återbruk och återvinning och att det återrapporteras.
- Ställ krav på flergångsemballage.

Fler tips:

[Naturvårdsverket: Möjligheter till minskad klimatpåverkan genom cirkulär användning av plast i byggsektorn](#)

[Naturvårdsverket: Plast i byggsektorn](#)

[Slutrapport Re:Source: Cirkulära byggprodukter av plast](#)

[Upphandlingsmyndigheten om plast inom bygg och fastighet](#)

[Naturvårdsverkets guide om hållbar plastanvändning](#)

Vidare läsning:

[IVL om bioråvara till plast](#)

[Naturvårdsverkets Färdplan för hållbar plastanvändning](#)

Kontakt för frågor

Alexandra Hegmann, alexandra.hegmann@lindholmen.se.

Klimat 2030

Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om är en kraftsamling som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland i samverkan med många andra aktörer. Kraftsamlingen samlar företag och branschorganisationer, kommuner och kommunalförbund, högskolor och institut, föreningar och andra organisationer i Västra Götaland som vill ta ställning och bidra i omställningen till en klimatsmart region.